

Frisie in Oostercoo & Westercoo notum facimus omnibus in patria predisti regis regentibus nobis fore notum & certum, quod discreti Viri de Stavoren unam certam cartam in suis servata clausuris bene sigillatam, non ruptam, nec rasam, nec cancellatam, continentē de verbo ad verbum, sicuti in propositā Copiā continentur.

In eūjus rei testimonium sigillatum nostrum präsentibus duximus impressum.

Bevestighe deses Buefs Raden voorsz dit teghenwoordich Videlande. Ende wane op Seindehouder ende barden voorsz dit teghenwoordich Videlande. Instrumente in papier gheschreven/ ende met een opghedruchte Zeghel in vroeden Wasse (soo t scheen) bevestighe zynde/ doch vermides olde dom in eenighe plaatzen wat aghetrokken gheschreven ende getrokken/ ende uit Collare daer mede hevonden hebben t' accorderen ende over den te comen/ behalven de woorden en halve woorden hier open ghelaten/die int voorsz original instrument deur olde dom niet wel leesbaar waren.

So hebben op dese t' oitconde ende in kennisse der waerheid het Zeghel van Justicie / twelcken in desen Hove ghebruycht/ hier aen doen hanghen. Ghegheten blumen Leeuwarden den eersten dach in Septembri anno die sesende regentie/Stylo Veteri.

Locus
Sigilli.

De principale Brief in Latijn gheschreven/ hebben op (so veel doelen) in den Duitsche tale overgeset/ ende kypdaligt:

WALDEMARS door GODT gheh
nade der Deenen
ende Slaven Coninck: Allen die
desen sullen sien saligheydt in
GODE eeuwighlyck.

Brief ges
ven handen
Coninck
Waldermar
van Denen
marchen, den
die van Ha
boen, den
gaende hore
in Denen
staaten.

Önt te weten, so wel te genwoordige als toe-comende, dat thoners desen de Burgeren van Stavoren met hare Waren onsen Coninckrijcke besoecken-de, in onsen Vrede ende bescherminge genomen zijn, gevende over sulcks haer alle Privilegien ende Vryheden, welcke sy van WALDEMARVS in voortijden Coninck onsen voorlate gehadende becomen hebbet, als te weten:

Dat sy lieden comende in onsen Rijcke met hare Schepen, de selve vry sullen moghen ontladen, ende hare goederen bestaende t'zy in Solt, Wollen, Laken, Linwerck, ofte Wasse, vry opslaan ende uytsettē mogen, sonder daer toe te gebruycken eenige Voorspraken, Voerluyde ofte Schips Luyden, die wy Wagenkerle ende Prankerle, ofte Scuyteman noemen.

Ende indien eenige Voerman, ofte Schipman hare goederen mochte vernatten ofte bederven, sal de selve vergoeden, nae de Wetten van hysinde eind daer.

Insgelycx in hare Bod verkoopen, alles op de Censche wicht, ende Wijsen die sy aenbrengen vry uytsetten in den Pram ende by maten verkoopen.

Niemandt sal een Forstranger coopen aen den Oever, meer als een halve karre by verbeute van alles.

Geen Haringhen op't Water moghen coopen, sulcks doende hem vrijen, voortgaende festien ende deind Schani boeten.

Van de queste so die tusschen den Burgeren van Stavoren souden mogen voorvalen, sal haer eyghen Advocaet ende rechter in oordeelen, ten wate saecke die misdaet dē hant ofte het leven verbeurt hadde.

Insgelycks indien yemandt bekomert wierde voor recht om oude schult ofte andersins, sal de selve Advocaet na recht sulcks afdoen.

Insgelycks soot gebeurde dat door yemants afwesen geen Haringh ghevangen, noch in Schavor ghesolten wierde, elck ghevende sijn behoorliche thorgortich, vryheyt hebbe sulcx te doen, ende die goederen welcke hy aenghebracht heeft, vry sonder Tol door te voeren.

Als oock mede indien yemandt van haer binnan onsen Rijcke mocht scheepbreucklijden, dat haer Advocaet ofte Voorsprake, ofte yemandt anders, van wat

Het sevende Boeck.

fol. 137.

137. wat staet hy zy, de selve goederen sal moghen vrijen ende na hem nemen, soo Solt als anders, sonder yemandts belletsel.

Item indien yemandt sijn Holt ofte karre in *Schavor*, ofte elders in onsen Rijcke neergheset hadde, af-wesende om sijn Schip te laden, sal sijn goedt onbeschadicht weder becomen londer verhinderinge, ende de selve (gevende eerst het *thorgortich*) sonder eenigen tol vry wechvoeren.

Ende ofte yemant gheraeckte in onsen Rijcke te versterven ende te overlyden int' afwelen van sijn Erven ofte Bloedsverwanten, sullen de goederen ter plachte daer hy gestorven is, by een vroom ende gerrouw Man in bewaringe gehouden worden een jaer ende dach, met overtoepeing van getuygen: Ende ofte de goederen so lange niet conden onbeschadicht ende sonder verderf gehouden worden, salmen de selve met andere verwisselen, die soo lange sullen int' geheel connen blyven: Om welcke goederen hare Erven ende Verwandten, binnen den voorsz tijdt met goede versekeringe ende Certificatiën versien, sullen mogen spreken, ende de selve sonder eenigen swaericheydt na haer nemen: Indien sy binnen den voorsz tijdt sulcks niet doen, sal'tselve goedt, na de rechten des Lants, aen ons comen.

Insgelycx sal niemandt op haer *bitten* in haer *Bodis* tegens haren wille schadelick wesen, ofte eenighen hinder doen. Als oock mede de Tollenaers ofte Opfienders, die wy *Sylekeng* noemēn, sullen haer (schoon op een heyligen dach) niet mogen beletten, noch gheen schade mogen doen int' aentasten van hare goederen.

Insgelycx sal niemandt sijn goedt bemommert worden om eens anders misdaet, ofte D. CC.

De tol der Peerten sal blyven als voorren, ten waer saeck yemandt een Peert cochte om voor sijn eyghen gebruyck, met het welcke hy te Lande na huys soldē willen reyzen, ende dan sal hy voort het Peerdt geven *thorgortich* ende vry zijn.

Item sullen die van *Stavoren* hare ladinghe midden in Zee, ofte het water mogen innemen waer thaer belieft.

Item de Tollen van de *Cogge-scheepen* sullen blyven als by oudts.

Ghegheven in *Woenburgh* int' Jaer ons Heerten duysent drie hondert ses en twintich, de Soadaechs voor *Marie-ge-*

boorte, in kennisse van onsen Oom *Geraard Grave van Holstein* ende *Stormaeer*, die 'tselue t'onsen bede in meer der verslekertheydt bevesticht heeft.

Welcke Brief naermels by de *Prelaten*, *Grietmans* ende Rechteren der Steden in *OOSTERGOO* ende *WESTERGOO* besichtigt, en̄ goet gekent is, als volcht:

Wy *Prelaten*, *Grietmans* ende Me-

de-rechteren der Steden in *OOSTER-*

GOO ende *WESTERGOO*, doen condit-

allen Reghenten des Coninex in hard-

Landen voorsz, dat tot ons kennisse ghe-

comen is, de discrete Burgeren van *Stavo-*

ren sekeren Brief te hebben in ha-

ren kiste bewaert, wel verzagheit, niet

gescheurt noch gebroken, maer luyden-

de van woerde te woerde als in den coa-

pie staet. In welcker kennisse wy onsen

Zeghel op deseñ hebben ghedrukt.

Locus
Sigilli.

Dē Oost-Vriesen tusschen de Oost-

Vriesen
t'Wile ende den Lauwers gheleghen/
woopen des
ghelwaer wōdene den aenlach des
Graven van Hollandt (welcke nu Wilhem
Voldē oock
die derde van dien name was) hebben inde
hoest.

op haren hoede ghewest/ende hare Schepen
in die Habenen ende Siebenen van Vrieslandt,
aen't Wester-quartier legghende/tegen⁹ den
Hollanderen ghebypst/ niet den welketse
int' ghevecht tredeende/hebben die Scheven
ghenorenen/ende t'Wolch allenthalven in Zee
ghesmeten ende den voeten ghesvolet.

Twelch die Grave van Hollandt verstaen
hebbende/ende wel verselliert zynne van die ne-
derlage sijner Hollanderen/ heeft nelyke toer-
slinge en voort-berydinge tot den Oorlog ge-
maekt. Doch is 'tselue door het tusschen t'we-
ken der Prelaten entte voortverschijnde personen
by ghelept/ende ghecartoerteit binnen Haer-
lem, alwatt sp die volghende Welling hen be-
racmt eride aenghegaen hebben. Als:

TEn eersten dat die *Vriesen* hare goe-
deren te Leen van den Graven van
Hollandt souden ontfangen.

Ten anderen sijne Rechteren, Justicie-
ren ende Officieren ghetrouw zijn ende
aennemen, by faulte van sulcks, soude die
Grave sijnen vorige recht tot den Oor-
loghe hebben.

Middeler-tijdt soudint die *Vriesen* sulcks/
gheduyende het bestandt van *Wapeneu*/ haro
Medehoederen aendienen/ die welcke dese on-
billigelyc

Vertaling van het privilegie van Waldemar, zoals opgenomen in
Winsemius Chronijk van Vrieslant 1622.

Waldemarus door Godts ghenade der Deenen ende Slaven Coninck:

allen die in desen sullen sien, saligheydt in Gode eeuwiglijck.

Doen te weten, soo wel tegenwoordighe als toecomende, dat thoners desen
de Burgeren van Stavoren met hare Waren
onsen Coninckrijcke besoeckende, in onsen Vrede ende bescherminge genomen **sijn**,
gevende over sulcks haer alle Privilegien ende Vrijheden, welcke sij van
Waldemarus in voortijden Coninck, onsen ~~xx~~ voorsate, gehadt ende becomen hebben,
als te weten:

Dat sy lieden comende in onsen Rijcke met hare Schepen, de selve vrij sullen
mogen ontladen ende hare goederen bestaende 't zij in Solt, Wollen, Laken, Linwerck,
ofte Wasse, vrij op ~~ha~~daen ende uytsette mogen, sonder daer toe te gebruycken
enige Voorspraken, Voerluyde ofte Schips Luyden, die wij Wagenerle ende
Prankerle ofte Scuyteman noemen.

Ende indien eenighe Voerman, ofte Schipman hare goederen mochte vernatten ofte
bederven, sal de selve vergoeden, nae de Wetten van hscinde ~~eind~~ daer.
Insghelijcx in hare Bod ~~vercoopen~~, alles op de Ceulsche wicht, ende
hare Wijnen die sy aenbrengen vrij uytsetten in den Pram ende bij maten
vercoopen.

Niemand sal een Forpranger coopen aan den Oever, meer als een halve karre....
bij verbeurte van alles.

Geen Haringhen op 't Water moghen coopen, sulcks doende hem vrijen, voor de
sesthien ende dend Schani boeten.

Scanie" (1363) Van de questie so die tusschen den Burgeren van Stavoren souden mogen voorvallen,
sal haer eyghen Advocaet ende rechter in oordeelen, ten ware saecke die misdaedt
de hant ofte het leven verbeurt hadde.

Insghelijcks indien yemandt becommert wierde voor recht om oude schult ofte
anderszins, sal de selve Advocaet na recht sulcks afdoen.

Insghelijcks soo 't gebeurde ---- dat door yemants afwesen geen Haringh ghevang
noch in Schavor ghesolten wierde, elck ghevende sijn behoorlijcke thogortich,
vrijheyt hebbe sulcks te doen, ende die goederen welcke hij aenghebracht heeft
vrij sonder Tol door te voeren.

Als oock mede indien yemandt van haer binnen onsen Rijcke mocht scheelbreucke
lijden, dat haer Advocaet onse Voorsprake, ofte yemandt anders, van wat staet
hij sij, de selve goederen sal moghen vrijen ende na hem nemen, soo Solt als
anders, sonder yemandts beletsel.

Item indien yemandt sijn Holt ofte karre in Schavor ofte elders in onsen Rijcke
neergeket hadde, af-wesende om sijn Schip te laden, sal sijn goedt onbeschadicht
weder becomen sonder verhinderinge. ende de selve (gevende eerst het thorgortich)
sonder eenigen tol vrij wech voeren.

Ende ofte yemant gheraecke in onsen Rijcke te versterven ende te overlijden
in 't afwesen van sijn Erven ofte Bloedtsverwanten, sullen de goederen ter plaatse
daer hij gestorven is, bij een vroom en getrouw Man in bewaringe gehouden worden
een jaer ende dach, met overroeping van getuygen: ende ofte de goederen so lange
niet conden onbeschadicht ende sonder verderf gehouden worden, salmen deselve
met anderen verwisselen, die soo lange sullen in 't geheel connen blijven: Om
welcke goederen hare Erven ende Verwandten, binnen den voorz tijdt met goede
versekeringe ende Certificatiën versien, sullen mogen spreken, ende de selve
sonder eenigen swaerigheydt na haer nemen. Indien sij binnen den voorsz tijdt sulc
niet doen, sal 't selve goedt, na de rechten des Lants, aan ons comen.

Insgelijck ~~xx~~ sal niemandt op haer ~~witten~~ in haer Bodis tegen haren wille schadeki-
lijck wesent, ofte eenighen hinder doen. Als oock mede de Tollenaers ofte
Opsiendaers, die wij Sylekregen noemen, sullen haer (schoon op een heyligen dach)
niet moghen beletten, noch gheen schade mogen doen in 't aetasten van hare
goederen.

1363
van haer goederen

Insgelijck sal niemandt sijn goedt becommert worden om eens anders misdaet
delict (1363) ofte D.CC.

De tol der Peerden sal blijven als vooren, ten waer saeck yemandt een Peert cochte
om voor sijn eyghen gebruyck, met het welcke hij te Lande na huys ~~golde~~ willen
reysen, ende dan sal hij voor het Peerdt geven thorgortich ende vrij zijn.
mit in hulpe - Stavoren
Item sullen ~~die van Stavoren~~ hare ladinghe midden in Zee, ofte het water mogen
innemen waer 't haer belieft.

Item de Tollen van de Cogge-schepen sullen blijven als bij oudts.

Ghegheven in Woenighburgh in 't jaer ons Heeren duysent drie hondert ses en
twintich, de Sondaechs voor Marie-geboorte, in kennisse van onsen Oom
Gerard Grave van Holstein ende Stormaeer, die 't selve t'onser bede....
in meerder versekertheydt bevesticht heeft.

Welcke Brief naermaels bij de Prelaten, Grietmans ende Rechteren der Steden
in Oostergoo ende Westergoo besichtiget en goet gekent is, als volcht:
Wij, Prelaten, Grietmans ende Mede-rechteren der steden in Oostergoo ende
Westergoo, doen condt allen Reghenten des Conincx in hare Landen voorsz.
dat tot ons kennisse ghecomen is, de discrete Burgeren van Stavoren
sekeren Brief te hebben --- in haren kiste bewaert, wel verzagheit, ~~met~~ niet
gescheurt noch gebroken, maer luydehde van woerde te woerde als in den
copie staer. In welcker kemisse wij onsen Zeghel op desen hebben ghedruckt.

1363: nog enkele artikelen uitgescheide

"gegeve a Hkam, in het jaer 1363 op
de dag van de H. Matth. Apostel en
evangelist. onder ons ezel."